

Simon Lenarčič

Lektoriranje zaradi lektoriranja (in "Svetega pravopisa")

V prvi številki letošnje *Sodobnosti* je bila objavljena moja kritika slovenskega prevoda Rushdiejevega romana *Otroci polnoči*. Toda povsem »moja« je bila le do trenutka, ko sem jo oddal uredništvu, objavljena različica pa je nastala – brez moje vednosti – v "sodelovanju" z lektorico *Sodobnosti*. Kritika je bila kljub temu, da sem jo napisal slovnično tako rekoč brezhibno (še celo vejice sem, kot kaže, vse do zadnje prav postavil), deležna precej temeljite lektorske obdelave, ki je pustila kar nekaj posledic.

"Popravki", ki jih je bila deležna kritika, so praktično vsi po vrsti nepotrebni, odvečni, sami sebi namen, nekateri pa celo škodljivi, saj se je zaradi njih spremenil pomen (ali pa vsaj poudarek, ost) napisanega. So nedopusten poseg v avtorsko delo, obenem pa imeniten dokaz, da bi morali lektoriranje brez soglasja pisca prepovedati. Da, prepovedati, in to z zakonom. Uredniki so tisti, ki bi morali (sami ali s pomočjo lektorjev) presoditi, ali je besedilo napisano tako, da je primerno za neposredno objavo, ali pa ga je treba pred tem popraviti (z vnaprejšnjim ali poznejšim soglasjem avtorja, seveda). V primeru moje kritike lektoriranje ni bilo potrebno, kar dokazujem z navedki in komentarji vseh "popravkov". V komentarjih se ukvarjam tudi s podrobnostmi, ki se bodo lahko komu zdele nepomembne malenkosti, toda prav te malenkosti še jasneje pokažejo patološke razsežnosti, ki jih je pri nas dobilo lektoriranje.

Zavedam se, da nihče ne piše povsem brez napak, še lektorji in jezikoslovci ne. Toda eni jih pri pisanju ponavadi naredimo tako malo (in tako majhne), da skorajda niso vredne omembe. Tudi v kritiki romana *Otroci polnoči* sem, kolikor vem, naredil

le eno ali dve slovnlični napaki, ki pa kljub že kar pikolovskemu lektoriranju nista bili popravljena. Če k temu prištejem še publicizma(?), ki ju je po svoje popravila lektorica (opisujem ju pod točkama 4 in 17), in publicizem, ki ga lektorica ni popravila, je končna bera mojega samolektoriranja štiri ali pet napak (če publicizmom¹ v neleposlovnem članku sploh lahko rečemo napaka!), ki bi jih, če bi bil nanje opozorjen, popravil tudi sam. Vse drugo (tj. več kot dvajset "napak") pa je bilo "popravljeno" ali celo pokvarjeno po nepotrebem.

Moji kritiki je pred objavo v *Sodobnosti* dobro del samo en vsebinski popravek. Na napako (v eni od opomb sem napisal »ameriški« namesto »angleški«) me je opozoril urednik, za kar sem se mu zahvalil in ga poprosil, da vnese popravek namesto mene. Če bi se pregledovanje besedila končalo tu (in morda s kakšnim tisočakom nagrade, ker besedila ni bilo treba lektorirati), bi bilo moje avtorsko delo objavljeno, kot se spodobi, tako pa ...²

Namen tega javnega protesta je, da bi se slovenski (ali jih kje drugje sploh imajo?) lektorji vsaj malce zamislili nad svojim početjem. In uredniki prav tako. Ali je res treba šariti po čisto vsakem besedilu, ne glede na to, kako dobro ali slabo je napisano? Ali res ni mogoče ločiti dobrega, neposredno objavljivega članka (z napakico ali dvema) od slabega, neobjavljivega? Mar imajo lektorji normo, izraženo v minimalnem številu popravkov na posamezen članek?

Odvečni in škodljivi lektorski popravki kritike *Prevod romana Otroci polnoči pod pravopisnim drobnogledom*

Legenda:

Pod vsako točko najprej navajam izvirno besedilo ([S.L.]), nato pa besedilo, kakršno je bilo objavljeno v *Sodobnosti* ([obj.]). Navedkom sledi komentar.

Napačni popravki so označeni z asteriskom (*), vprašljivi in/ali nepotrebni pa z vprašajema (?). Navednice (« ») pomenijo citat, navadni narekovaji (" ") pa, da beseda ni mišljena (povsem) resno.

Kratice *SP'01* (ali *SP*) pomeni *Slovenski pravopis* (2001).

1) svojega – mojega[?]

– [S.L.] »Kmalu po izidu **svojega** *Popravopisa* ... konec lanskega novembra sem začel brati prevod romana S. Rushdieja *Otroci polnoči* ...«

– [obj.] »Kmalu po izidu **mojega**[?] *Popravopisa* ... konec lanskega novembra sem začel brati prevod romana S. Rushdieja *Otroci polnoči* ...«

Ker dam nekaj na svoj občutek za jezik (saj brez njega ne bi mogel napisati *Popravopisa*, kritike *SP'01* in slovenskega pravopisja nasploh), sem najprej

¹ Večine publicizmov, za katere vem, se pri pisanju izogibam, saj so med njimi tudi takšne cvetke, da Bog pomagaj (problematike publicizmov in njihovega označevanja v *SP'01* in *SSKJ* se dotikam v *Popravopisu*, npr. v odstavkih 415–418). Kakšen mi pa kdaj pa kdaj tudi uide, saj se njihova zaloga z branjem časopisov in, zlasti v novejšem času, celo knjig sproti obnavlja.

² Druga vsebinska napaka, ki sem jo zagrešil (razkril je zanalašč ne bom), pa je neopaženo šla mimo.

pobrskal po spominu, nato pa še po primerni literaturi in prišel do ugotovitve, da je pravilno kvečjemu oboje – da torej popravek zaimka »svojega« v »mojega« ni bil potreben.

Na vprašanje o umestnosti spornega popravka sem si najprej skušal odgovoriti s primerjavo. Če je nedvomno pravilno reči »Po izidu **svojega** *Popravopisa* je ...« in »Po izidu **njegovega** *Popravopisa* so ...«, potem bržkone tudi par »Po izidu **svojega** *Popravopisa* sem ...« in »Po izidu **mojega** *Popravopisa* so ...« ni napačen. Se pravi, nekaj je na tem »sem«, kar dopušča uporabo svojilnega zaimka **SVOJ** namesto **MOJ** tudi v primeru, ko omenjam nek z menoj povezan dogodek (»... **IZID** **mojega/svojega** *Popravopisa* ...«) in ne svojega dejanja (»Po tem, ko **sem** **IZDAL** **svoj** *Popravopis* ...). Potrditev, da je to res, pa sem našel v knjigi J. Gradišnika *Še znamo slovensko?*, kjer piše:

a) zaimek **SVOJ** uporabljamo samo, kadar je poudarjen ali če je potreben za razumevanje,³

b) dvoumni so primeri, kjer se zaimek **SVOJ** znajde v večjem besednem sklopu: »Ozrl **sem se** proti razsvetljenim oknom **moje** ljubice« – ali **svoje**? Najbrž se raba ravna po tem, na kaj bolj mislim, **NASE** [tj. subjektivno] – potem rečem **svoje**, ali pa bolj objektivno **NA** »OKNA **moje** ljubice«.

Torej, kako lahko lektorica ve bolje od mene, pisca, na kaj sem bolj mislil – na izid *Popravopisa* ali nase?

2) kvaliteten – kakovosten?

– [S.L.] »... ščitni ovitek premalo **kvaliteten** za knjige, ki ...«

– [obj.] »... ščitni ovitek premalo **kakovosten**? za knjige, ki ...«

Tujka **KVALITETA** ni ne napačna ne grda [gl. *SP'01, SSKJ*]. Mar kot avtor nimam pravice po lastni presoji izbirati med slovnično, stilno in pomensko neoporečnimi besedami? Če bi pri tem potreboval strokovno pomoč, bi jo poiskal sam. In ker sem s tujkami na splošno precej varčen, ne bi pridevnik **kvaliteten** smel motiti nikogar.⁴

To, da je uveljavljena beseda tujka (in to v žlahtnem pomenu, takšna, ki izvira iz klasičnega jezika), še ne pomeni, da je slaba. Več kot dovolj imamo resnično slabih, grdih, vsiljivih, modnih tujk (o nekaterih pišem tudi v *Popravopisu*, o drugih pa v članku *Tuj Veliki slovar tujk*, objavljenem v 11. številki *Sodobnosti* leta 2004), pa naj lektorji raje preganjajo njih – tudi v *Sodobnosti*.

3) ki se tičejo – glede na*

– [S.L.] »V tej kritiki pišem o nekaterih napakah ter posrečenih in pone srečenih prevajalčevih odločitvah, **ki se tičejo problematike** *Popravopisa* ... »

³ Zaimek »svojega« sem dodal čisto na koncu pisanja kritike, da bi bralci *Sodobnosti* vedeli, čigav je *Popravopis*, ki dotlej – in še dolgo potlej – svoje predstavitve v osrednjih medijih ni dočakal.

⁴ Kak preveč zagrižen lektor bi najbrž tudi znameniti slogan »Eta – slovenska kvaliteta« "popravlil" v »Eta – slovenska kakovost«.

– [obj.] »V tej kritiki pišem o nekaterih napakah ter posrečenih in pone srečenih prevajalčevih odločitvah **glede na problematiko*** *Popravopisa* ... »

Z izrazom »**ki se tičejo**« ni nič narobe, niti po *SP'01*, na katerega prisegajo lektorji, ne. V *SP'01* je pri iztočnici TIKATI SE naveden zgled »koga/česa Ta problem se jih zelo tiče«. Česa se tičejo v moji kritiki omenjene odločitve? Problematike *Popravopisa*. Stavek, nad katerega se je brez potrebe spravila lektorica, sem torej napisal čisto po pravopisu.

Kaj naj bi pomenil "moj" izmaličeni stavek, objavljen v *Sodobnosti*, pa pri najboljši volji ne morem ugotoviti. Vem le, da v *SP'01* pri primeru »**Kar se** pisanja **tiče** ...«⁵ piše, da naj bi bilo »navadnejše« reči »**glede** pisanja«. Najbrž je lektorica tu našla navdih za svoj "popravek", pri tem pa spregledala, da v mojem stavku ni ključne besedice »kar«.

4) prisotnost nepotrebnih srbohrvatizmov – nepotrebni srbohrvatizmi v besedilu⁷

– [S.L.] »... tj. predvsem o podomačitvah indijskih (in drugih tujih) imen in izrazov ter **prisotnosti nepotrebnih srbohrvatizmov**.«

– [obj.] »... tj. predvsem o podomačitvah indijskih (in drugih tujih) imen in izrazov ter **nepotrebnih srbohrvatizmi**h v besedilu⁷.«

V redu, nehote sem se izrazil »publicistično« (beseda PRISOTNOST je v tem primeru – po moji razlagi – »publicistična« zato, ker je lahko prisotna le oseba ali duh, ne pa stvar ali beseda). Vendar pa publicistično izražanje uradno [gl. *SP'01*] sploh ni greh – vsaj smrtni ne. Še posebej pa ni greh, če je publicistični izraz uporabljen v članku (razpravi) in ne v leposlovnem delu.

Če bi bilo pri nas sodelovanje med pisci in lektorji normalno, bi bil pisec na to, da je uporabil publicizem, le opozorjen, nato pa bi besedilo popravil sam, če – in kakor! – bi hotel. Jaz svojega publicizma vsekakor ne bi "popravil" tako, kot ga je lektorica, pač pa bi napisal samo »... **ter o nepotrebnih srbohrvatizmi**h.« (torej brez odvečnega priveska »v besedilu«).

5) katerikoli – kateri koli⁷

– [S.L.] »... **katerakoli** novejša izdaja« in »... **katerikoli** ponatis«

– [obj.] »... **katera koli**⁷ novejša izdaja« in »... **kateri koli**⁷ ponatis«

Skupaj pisani dolgčas, o katerem pišem v *Popravopisu* (v odstavkih 462–480), so pravopisci sklenili pregnati tudi tako, da so zaimke⁶ tipa **kdorkoli** in **katerikoli**, ki so (bili) po *SSKJ* boljši oziroma navadnejši od narazen pisanih različic (**kdor koli**, **kateri koli**), razglasili za slabše in jih zato navedli na drugem mestu, v nepoudarjeni pisavi.

⁵ Pri čemer naj bi bilo takšno izražanje (KAR SE TIČE) po *SP'01* »pogovorno«, po *SSKJ* pa ne.

⁶ Tako (z oznako ZAIM. – torej preprosto in razumljivo) so takšne besede imenovane v *SSKJ*. V *SP'01* pa so oznake veliko bolj učene in posledično vsaj toliko manj razumljive, npr. POUДАР. OZIR. POLJUBN. ZAIM. ZV.⁷ (pri iztočnici **kateri koli**).

Toda kljub temu, da narazen pisane različice v *SP'01* niso niti odsvetovane (s puščico), kaj šele prepovedane (s črno piko), se zdaj že nekaj let dogaja, da lektorji pismene ljudi, ki pišemo tako, kot so nas učili v šoli (oziroma kakor je [pred]pisano v *SSKJ*), terorizirajo prav s takšnimi ničevimi pravopisnimi muhavostmi, kot je presledek pred »koli«. Raznih kolijev (pa ne bacilov!⁷) je v časopisih in revijah (celo v njihovih lastnih, po volji urednika in lektorice "popravljenih" člankih v *Sodobnosti*!) že toliko, da se človek sprašuje, ali ne gre morda za nekakšno "epidemijo koli", katere žrtve so postali predvsem lektorji.

Zdi se, da lektorji tej epidemiji podležejo zlasti takrat, ko dobijo v roke besedilo, v katerem ni kaj popravljati. Tedaj so jim takšne modne pravopisne muhe (in drugačne, npr. ta, da je treba najbolj vsakdanjo tujko *JAZZ* nujno "popraviti" v *DŽEZ* samo zato, ker naj bi bilo tako po *SP'01* »bolje«) pravšen izgovor, da zavihajo rokave in se spravijo nad besedilo, ki bi lahko bilo brez škode objavljeno nelektorirano. V takšnih primerih se zdi, da pomen kratice *SP* za marsikoga sploh ni »Slovenski pravopis«, ampak »Sveti pravopis«!⁸

6) prekrstil – *poimenoval**

– [S.L.] »... bi bila podomačena oblika lahko *SALIM* ali *SELIM* ..., ne pa *SALEM*, kakor je pripovedovalca zgodbe **prekrstil** prevajalec.«

– [obj.] »... bi bila podomačena oblika lahko *SALIM* ali *SELIM* ..., ne pa *SALEM*, kakor je pripovedovalca zgodbe ***poimenoval**** prevajalec.«

Pomen besede **PREKRSTITI** ni »**poimenovali***«, ampak »**preimenovali**« [gl. *SSKJ*]. Predvsem pa ima beseda **prekrstil** poudarek, ki ga lektoričina "sopomenka" ***poimenoval**** nima. Ta poudarek je ključen zato, ker je v slovenskem prevodu *Otrok polnoči* glavni junak po nepotrebnem dobil drugo ime kot v izvirniku.

7) prekrstitev – *preimenovanje*?

– [S.L.] »... ne more biti opravičilo za sporno **prekrstitev**.«

– [obj.] »... ne more biti opravičilo za sporno ***preimenovanje***?«

Za razliko od prejšnjega "popravka" je lektorica tu zadela pravo sopomenko. Toda pri njenem neopravičljivem "preimenovanju" izraza **PREKRSTITEV** se je spet izgubil njegov poudarek [gl. *SSKJ*, iztočnica **PREKRSTITI**].

Zakaj se je lektorica odločila spremeniti slovnično in pomensko brezhibni besedi **prekrstil** [gl. prejšnjo točko] in **prekrstitev** v besedi z različnim in

⁷ V mislih imam seveda *BACILE KOLI* oziroma *KOLI BACILE* [gl. *SSKJ*], katerih ime (**koli bacil**) naj bi bilo po novih, a slabih pravopisnih pravilih in zgledih (denimo *KREPPAPIR**) »bolje« pisati skupaj (**kolibacil***) – najbrž kot protiutež po novem (samo) narazen pisanim "kdor kolijem" in "kateri kolijem". Vsekakor imamo zdaj s temi koliji cel cirkus, saj lahko stavek »katerikoli koli bacil« po novem, če nismo lektorirani, napišemo na kar štiri načine: a) »katerikoli koli bacil«, b) »kateri koli koli bacil«, c) »kateri koli kolibacil«, č) »katerikoli kolibacil«. Če smo lektorirani, pa bo najbrž preživela le različica »kateri koli kolibacil«, ki je glede presledkov pravo nasprotje predpravopisne (»katerikoli koli bacil«).

⁸ Prav s takšnimi "popravljaljskimi" metodami ustvarjajo lektorji namesto piscev t.i. "splošno rabo", na katero se potem, če jim ustreza, sklicujejo jezikoslovci. Jih že kar slišim reči, da zaimek **katerikoli** ukinjajo, češ da v primerjavi z narazen pisanim **kateri koli** "ni več v rabi".

celo napačnim pomenom, mi ni jasno. Ker ne morem verjeti, da bi lahko bil za to kriv odpor do izrazov, ki so povezani s krščanstvom (KRST!), domnevam, da so tudi za to maličenje mojega besedila posredno krivi pravopisci, kajti v *SP'01* so preneseni pomen (»preimenovati [se]«) pripisali le besedni zvezi PREKRSTITI SE (naveden je zgled rabe »PREKRSTITI SE iz Franca v Branka«), besedi PREKRSTITI (brez »se«) pa ne. Toda pomanjkljivo oziroma zavajajoče obdelano geslo v *SP'01* lektorice ne odvezuje krivde, saj je zgled, ki ustreza moji rabi besede PREKRSTITEV, uslovarjen v *SSKJ* (»ljudje so GA PREKRSTILI v Hudournika«).

8) imenovana – poimenovana⁷ kot*

– [S.L.] »Salemova sestra, ki je v drugi polovici romana **imenovana** Pevka Džamila, pa je pred tem, na strani 233, **imenovana** Džamila Singer.«

– [obj.] »Salemova sestra, ki je v drugi polovici romana **imenovana** Pevka Džamila, pa je pred tem, na strani 233, **poimenovana⁷ kot*** Džamila Singer.«

Še ena nepotrebna sprememba avtorskega besedila, kajti osnovni pomen "moje" besede IMENOVATI (»dati, določiti ime« [gl. *SSKJ*]) je identičen pomenu "lektoričine" besede POIMENOVATI (»dati, določiti ime« [gl. *SSKJ*]). Za povrh pa je lektorica dopisala še besedico KOT*, ki je v navedenem stavku odveč.

Če pa je lektorico morda (z)motila ponovitev iste besede (IMENOVANA – IMENOVANA), se sprašujem, zakaj je ni (z)motila tudi ponovitev korena »IMENOVA« v njenih "popravnih" POIMENOVAL* in PREIMENOVANJE⁷ (opisujem ju v prejšnjih dveh točkah), s katerima je v dveh stavkih pred tu obravnavanim nadomestila besedi PREKRSTIL in PREKRSTITEV? Mar nista prav ti besedi vsaj malce razbili monotono ponavljanje korena »imenova« v kritiki?

9) tega – to⁷

– [S.L.] »V *Otrocih polnoči* sem našel še nekaj POTRDITEV popravopisnih MNENJ in DOGNANJ, npr. **tega**, da bi bilo treba ...«

– [obj.] »V *Otrocih polnoči* sem našel še nekaj POTRDITEV popravopisnih MNENJ in DOGNANJ, npr. **to⁷**, da bi bilo treba ...«

Menim, da je tudi ta "popravek" odveč. V mojem stavku se zaimek **tega** nanaša na DOGNANJE, MNENJE, v lektoričinem pa se zaimek **to** najbrž nanaša na POTRDITEV. Res ne vem, zakaj naj ne bi smel z »npr.« misliti na DOGNANJE oziroma MNENJE.⁹ Ali je morda povedano?

Vsekakor ni lektoričin stavek zaradi spremembe besedice **tega** v **to** nič bolj razumljiv od mojega. Nasprotno, jaz, ki sem podpisan pod njim, sem potreboval kar nekaj časa, da sem dojel, kaj naj bi njen (moj?!) »to« pomenil. Pa še nisem prepričan, da ga prav razumem, kajti sam se tako ne bi izrazil.

⁹ Ko sem svojo misel preliv na papir, sem se najbrž vprašal: »Potrditev ČESA sem našel v *Otrocih polnoči*?«, in si odgovoril: »Npr. TEGA [tj. MNENJA], da ...«.

10) delamo – tvorimo?

– [S.L.] »... vseeno, ali **delamo prebivalska imena** s priponskim obrazilom ‘-ec’ ali ‘-čan’.«

– [obj.] »... vseeno, ali **tvorimo?** **prebivalska imena** s priponskim obrazilom ‘-ec’ ali ‘-čan’.«

Ta “popravek” je zame kot avtorja *Popravopisa* že kar škandalozen, kajti v *Popravopisu* sem besedi TVORITI, ki jo pri nas najbolj ljubijo jezikoslovci, posvetil enega od daljših odstavkov (414). V njem sem mdr. opozoril na to, da je bila ta beseda še v prejšnjem pravopisu jasno označena kot »nepotrebna, nelepa, v nasprotju z duhom slovenskega jezika« in kot taka v pomenu »**tvoriti besede**« nadomeščena z lepo domačo besedo DELATI (»**delati besede**«). Takšni in podobni zgledi so uslovarjeni tudi v *SSKJ* (npr. »**delati, ustvarjati nove besede**« pri geslu beseda), v *Srbskohrvatsko-slovenskem slovarju* DZS pa je srbohrvaško TVORENJE IMENICA prevedeno v **delanje samostalnikov**.

Dva meseca po izidu *Popravopisa* pa izide *Sodobnost*, v kateri kritik jezikoslovske rabe besede TVORITI, ne da bi sploh vedel za to, “uporabim” prav to besedo! Kaj takšnega je bržkone mogoče samo pri nas, kjer moramo pisci, če hočemo sploh kaj objaviti, (molče) prenašati samovoljo lektorjev. Do kdaj še?

11) dosedanjo – dotedanjo*

– [S.L.] »V *Popravopisu* sem pokritiziral prebivalsko ime Gojevec, s katerim so pravopisci sklenili nadomestiti **dosedanjo** različico Goanec.«

– [obj.] »V *Popravopisu* sem pokritiziral prebivalsko ime Gojevec, s katerim so pravopisci sklenili nadomestiti **dotedanjo*** različico Goanec.«

Čemu je lektorica zamenjala besedo **dosedanjo** z besedo **dotedanjo***, ki ima povsem drugačen pomen? Je mar mislila, da ne ločim njunega pomena in da mi mora pomagati tako, da v moje besedilo vtakne svoje mnenje?

Za pridevnik **dosedanji** sem se tako kot v več kot osemdesetih(!) podobnih primerih v *Popravopisu* odločil zavestno, kajti prebivalsko ime GOANEC s tem, ko je bilo neupravičeno izpuščeno iz *SP’01*, ni prenehalo obstajati. To, da bi (v hipu) izpuhtelo, je lahko le (pobožna) želja pravopiscev in lektorjev, resničnost pa je drugačna. Ime ni ne bivše ne dotedanje, pač pa je skupaj s prav tako “ukinjenim”¹⁰ pridevnikom GOANSKI še vedno v rabi. Prav to pa sem hotel povedati z uporabo pridevnika **dosedanji**: GOANEC je ime, ki je bilo v rabi do sedaj (torej ne le do izida *SP’01*), ki je skupaj z vprašljivo novoto GOJEVEC v rabi še sedaj in ki bo vsaj v necenzuriranih – pardon, nelektoriranih – besedilih v rabi tudi v prihodnosti.

Tudi če pridevnik **dosedanji** za rabo v opisanem pomenu morda ni najboljši, drži, da je lektoričin “popravek” (»**dotedanjo***«) povsem zanič, saj

¹⁰ Besedi GOANSKI in GOANEC sta “ukinjeni” seveda le z mojega stališča in s stališča tistih, ki si ne pustijo meni nič, tebi nič ukiniti še včeraj uradno neoporečnega dela besednega zaklada. Za marsikaterega lektorja pa sta bili najbrž čisto zares ukinjeni tisti hip, ko je izšel *SP’01*.

ima drug pomen, s tem pa v stavku, pod katerim sem podpisan jaz, izraža mnenje, ki ni moje.

12) novota – novost*

– [S.L.] »Še dobro, da sem si pri tem zapomnil tudi **novoto** gojevski ...« in »... imenovana buganvilija, kar je še bolj narobe od pravopisne **novote** bugenvilija.«

– [obj.] »Še dobro, da sem si pri tem zapomnil tudi **novost*** gojevski ...« in »... imenovana buganvilija, kar je še bolj narobe od pravopisne **novosti*** bugenvilija.«

Če mi je lektorica v stavku, ki ga obravnavam pod točko 10, lepo, a formalno nestrokovno slovensko besedo (DELAMO) zamenjala z grdo strokovno izposojenko (TVORIMO), pa je v teh dveh stavkih za "uravnoveženje" poskrbela s tem, da mi je strokovno jezikoslovsko sopomenko za NEOLOGIZEM zamenjala z besedo, ki se v jezikoslovju, če sodim po navedbah v *SP'01*, sploh ne uporablja.

Po *SP'01* ima izraz **novota** v vsakdanjem jeziku pomen »novost«, v jezikoslovju pa pomeni »neologizem«. To potrjuje tudi opis iztočnice NEOLOGIZEM: »nova beseda, novota«. Ker moja stavka govori o jezikoslovni problematiki, je bila raba neoporečnega strokovnega izraza povsem na mestu, zato za njegovo razstrokovljenje ni opravičila.

Pri vsem tem pa bi moralo biti najbolj pomembno to, da ima beseda **novota** za moj okus slabšalen prizvok (tega sicer, zanimivo, ne trdita niti *SP'01* niti *SSKJ*, lektorica pa ga je, kot kaže, zaznala, saj si sicer ne znam razložiti, zakaj bi mi "podtaknila" besedo **novost***), kar je tudi razlog, da jo rade volje uporabim vsakokrat (v *Popravopisu* vsaj petdesetkrat!), ko govorim o NOVI BESEDI, ki iz tega ali onega razloga ni dobra in je zato ne morem priznati za NOVO BESEDO v žlahtnem pomenu. To torej pomeni, da sem besedo **novota** tudi v navedenih stavkih uporabil s točno določenim namenom (in ji s tem dal točno določen pomen), lektorica pa je stavka prikrojila po svoje in s tem, če ne štejem neupravičenega razstrokovljenja, povsem otopila ost, ki sem jo upravičeno uperil proti *SP'01*.

13–14) in – ter^{??}; na pol – napol*

– [S.L.] »Nepotrebni srbohrvatizmi so tudi izposojene srbohrvaške kletvice **in na pol** domače izpeljanke in zloženske, kakršni sta OSLOJEBCI in SESTROJEBČEK.«

– [obj.] »Nepotrebni srbohrvatizmi so tudi izposojene srbohrvaške kletvice **ter^{??} napol*** domače izpeljanke in zloženske, kakršni sta OSLOJEBCI in SESTROJEBČEK.«

"Popravek" veznika **in** v **ter** je resda malenkosten, a je vseeno odveč. Veznik **ter** uporabim, kadar menim, da bi bilo to zaradi razumevanja ali splošnega vtisa potrebno. V navedenem stavku za zamenjavo ni bilo potrebe, saj ni zaradi dveh **in**-ov (kar ni prepovedano!) nič manj razumljiv kot lektoričin.

Razlika med narazen ali skupaj pisanim **na pol** pa je precej večja od presledka, ki ga je lektorica svojevoljno ukinila. Po *SP'01* namreč **na pol** pomeni »na polovico«, **napol** pa »deloma«, pri čemer se slednjega vendarle sme pisati tudi narazen. To pomeni, da je bil moj **na pol** pravilen ne glede na to, kaj naj bi pomenil (»na polovico« ali »deloma«).

Sicer pa kot avtor kritike zagotovo vem bolje od lektorice, kaj sem hotel povedati z **na pol**. In ker sem v *Popravopisu* v eni od opomb (v odstavku 479) celo razložil, zakaj od izida *SP'01* pazim na opisano pomensko razliko, je njen "popravek" zdaj uradno moja napaka. Besedi OSLOJEBCI in SESTROJEBČEK sta namreč dobesedno **na pol srbohrvaškega** (drugi polovici besed sta »JEBCI« in »JEBČEK«) in **na pol slovenskega** (prvi polovici besed sta »OSLO«, »SESTRO«) izvora, točno to pa sem hotel povedati z uporabo narazen pisanega prislova **na pol**.¹¹

15) leposlovju(!) – leposlovju (!)?

– [S.L.] »Rezultati iskanja po sodobnem slovenskem **leposlovju(!)** v spletni zbirki *Nova beseda* so takšni, da se nas Bog usmili!«

– [obj.] »Rezultati iskanja po sodobnem slovenskem **leposlovju (!)?** v spletni zbirki *Nova beseda* so takšni, da se nas Bog usmili!«

Spet na videz malenkosten popravek, usklajen s pravopisnimi *Pravili*, toda ali je res nujen? Jaz vedno in povsod pišem tak klicaj tik ob besedi že iz estetskih razlogov (nič ni gršega od (!) ali (?), ki "plava" med dvema presledkoma, namesto da bi se z oklepajem dotikal besede, na katero se nanaša).¹² Pisanje (!) ali (?) brez presledka spredaj pa se da utemeljiti tudi s praktičnega vidika. Če namreč ne delamo presledkov pred ločili, zvezdicami, opombami in drugimi posebnimi znaki, nam jih tudi pred (!) ali (?) ne bi bilo treba, saj je tak klicaj ali vprašaj v oklepaju pravzaprav samo zato, da bi bralec vedel, da se stavek z njim ne konča. Poleg tega pa ravno s tem, da ga pustimo dotikati se besede, povemo, na kaj se nanaša.

Zelo zgovoren je tale citat iz mojega prispevka k debati o pisanju tujih občnih in lastnih imen, objavljenega v *Delu* 16. 2. 2005: »... kitajski 'Džandžakov' (?) napisal ime mesta v pinjinu ('pinyinu'?), ime države pa ...«. Oba vprašaja imata enako vlogo: opozarjata na vprašljivost zapisa imen v članku, na katerega sem se odzval. Toda v oklepaju je le prvi, drugi pa ne, ker je v oklepaju že 'pinyin'. Mar naj bi prvega res samo za to, ker je v oklepaju, napisal (za razliko od drugega) stran od imena, na katerega se nanaša?

Skratka, čeprav naj bi bilo uradno pravilno samo pisanje (!) in (?) s presledkom spredaj, je ta presledek takšna malenkost (brez kakršnegakoli slabega vpliva na pravilnost izražanja ali besedni zaklad¹³), da bi v netotalitarni družbi pisecem moralo biti dovoljeno, da ga v svojih besedilih in knjigah ne delajo, če jih moti. V *Popravopisu* takšnega presledka kljub več kot stotim (!) in (?) ne boste našli – uf, koliko dela bi imeli lektorji, če bi jim dovolil šariti po njem!

¹¹ Beseda SESTROJEBČEK pa je celo z matematičnega vidika točno **do polovice** (tj. **do pol** – ali bi lektorica tudi to napisala skupaj?) slovenskega izvora (in z druge strani spet točno **do polovice** neslovenskega izvora).

¹² Tak (tj. grd) je npr. pravopisni zgled v *Pravilih* na strani 35: »Pesem ima **agrostih** (!).« Jaz bi napisal: »Pesem ima **agrostih** (!).«

¹³ Pač pa ta presledek zanesljivo nima blagodejnega vpliva na branje in razumevanje besedil. Po moji logiki npr. (?) med dvema presledkoma pomeni »tu [morda] nekaj manjka«, ne pa da je beseda pred njim čudna ali kako drugače vprašljiva.

16) bolj sočne – sočnejše??

– [S.L.] »... kdo se bo spomnil **bolj sočne** kletvice in **bolj prostaškega** stavka.«

– [obj.] »... kdo se bo spomnil **sočnejše??** kletvice in **bolj prostaškega** stavka.«

Po pravilih je res prav (ali samo bolje?) reči »**sočnejše**« namesto »**bolj sočne**«, toda v mojem stavku je to stopnjevanje tesno povezano s stopnjevanjem »**bolj prostaškega**«, zato sem se zavestno odločil kršiti pravilo¹⁴ in ustvariti **par bolj – bolj**. Lektorica, ki se ravna strogo po SP'01, temeljito skritiziranjem prav v mojem *Popravopisu*, na to, kot kaže, ni pomislila, vprašala me pa tudi nič ni.

17) vključena – zajeta??

– [S.L.] »... katerih dela niso **vključena** v omenjeno zbirko ...«

– [obj.] »... katerih dela niso **zajeta??** v omenjeno zbirko ...«

Izraz »**vključena**« ni v takšnem sobesedilu nič nenavadnega. Po tem popravku si sicer mislim, da je tudi to nekakšen publicizem, ker pa ni v SP'01 in SSKJ (v slednjem piše pri geslu VKLJUČITI mdr. »narediti, da kaj dobi svoje mesto v kaki celoti«, kar je v bistvu isto kot »narediti, da pride kaj v kako celoto kot njena sestavina« pri geslu ZAJETI) v zvezi s takšno rabo nobenega opozorila ali nasveta, bi moj stavek najbrž lahko brez ne vem kakšne škode za ugled *Sodobnosti* ostal tak, kot sem ga napisal.

Če pa bi bil na to, da je z izrazom »**vključena**« nekaj narobe, opozorjen, zagotovo ne bi uporabil izraza »**zajeta**«¹⁵, za katerega se je odločila lektorica, pač pa bi napisal »... katerih **del ni v omenjeni zbirki** ...«.

Še en dokaz torej, da bi solidni pisci potrebovali kvečjemu lektorje svetovalce, ne pa lektorjev, ki mislijo in odločajo namesto nas.

18) na novo – nanovo*

– [S.L.] »... problematične tudi nekatere **na novo** skovane ...«

– [obj.] »... problematične tudi nekatere **nanovo*** skovane ...«

Lektorica se je tako kot prislova NA POL [gl. točki 13–14] lotila tudi prislova **na novo**, pri tem pa spregledala, da skupaj pisana različica [gl. SSKJ] po novem [gl. SP'01] uradno sploh ne obstaja več! Povrhu je s svojim "popravkom" meni, ki sem ta prislov samo v *Popravopisu* skoraj tridesetkrat(!) napisal s presledkom, pripisala različico, ki je nikoli ne bi hotel uporabiti, saj ni del mojega besednega zaklada.

¹⁴ V pravopisnih *Pravilih* piše: »Pri lastnostnih pridevnikih, ki jih stopnjujemo s priponskimi obrazili (kakovostni, merni), se primernik ne izraža z *bolj*, npr. *sladek – slajši, velik – večji*.« Toda v resnici se izraža tudi z *bolj*, npr. v *Delu* v stavku »Ker je toliko **BOLJ SLADEK** in **MANJ KALORIČEN** ...«, ki je povsem primerljiv z mojim (tu gre za **par BOLJ – MANJ**, pri meni pa za **par BOLJ – BOLJ**). V *Delu* je bilo že dostikrat uporabljeno tudi stopnjevanje **BOLJ SOČEN**, tako da bi se o tem, ali je res tako zelo narobe, da bi ga bilo treba ukiniti (oziroma "popravlјati"), dalo razpravljati. Vsekakor bi po mojem ne bilo slabo, če bi v *Pravilih* pisalo, da »se primernik navadno ne izraža z *bolj* ...«.

¹⁵ Nekako se mi zdi, da lahko v spletno zbirko ZAJEMAMO besede in besedilo v elektronski obliki, knjige (imenoval sem jih »dela«, predstavljal pa sem si knjige v tiskani obliki) pa malce težje, zato mi ta lektoričin izraz v mojem stavku ni všeč.

19) t.i. – t. i.^{??}

– [S.L.] »V SP'01 je precej besed (npr. AMONIJAK^{??}, GLADIJOLA^{??}, OLIMPIJADA^{??}) napadla t.i. viroza J ...«

– [obj.] »V SP'01 je precej besed (npr. AMONIJAK^{??}, GLADIJOLA^{??}, OLIMPIJADA^{??}) napadla t. i.^{??} viroza J ...«

Še ena malenkost, ki ne bi smela motiti ne pravopiscev ne lektorjev, saj v ničemer ne vpliva na pomen in berljivost napisanega. Okrajšavo za »tako imenovani« vselej pišem brez presledka, čeprav dobro vem, da bi jo po pravopisnih *Pravilih* moral pisati narazen. Podobno ravnam tudi npr. pri okrajšavi **pr.n.š.**, razlogi pa so tako kot pri (!) in (?) [gl. točko 15] praktične in estetske narave. Preprosto ne maram, da mi računalnik po svoje določa razmik med t. in i. (ali pa da jima celo dodeli različni vrstici), kombinacije tipk za polpresledek, ki pomaga preprečevati vragolije računalniškega škrata, pa se mi tudi ne da vedno znova iskati.

20) prevod *Otrok polnoči* – prevod romana *Otrok* polnoči*

– [S.L.] »... ko je slovenski prevod *Otrok polnoči* izšel prvič ...«

– [obj.] »... ko je slovenski prevod romana *Otrok* polnoči* izšel prvič ...«

V svoji kritiki sem naslov slovenskega prevoda Rushdiejevega romana (*Otroci polnoči*) večkrat sklanjal (vsaj trikrat »v *Otrocih polnoči*« in dvakrat »prevod *Otrok polnoči*«), lektorico pa je to zmotilo samo enkrat (vendar je ne bi smelo nobenkrat!). Pri tem pa je besedilo "popravila" tako, da je naslov romana postal "*Otrok polnoči*".

Za ta dosežek, pod katerim sem podpisana jaz(!), ji lahko le "čestitam".¹⁶

21) ... - *

– [S.L.] »Ponatis slovenskega prevoda romana *Otroci polnoči* v Delovi zbirki *Vrhunci stoletja* je bil izjemna, bržkone neponovljiva priložnost, da roman izide popravljen, brez napak. **Žal je splavala po vodi ...**«

– [obj.] »... izjemna, bržkone neponovljiva priložnost, da roman izide popravljen, brez napak. **Žal je splavala po vodi.***«

Ja, tale dobesedno pikolovski popravek treh pik v eno je pa čisto zares pika na i (ali kaplja čez rob, če hočete). Ni nič drugega kot vtikanje v slog pisanja. Če bi pisec česarkoli moral imeti v čem popolno svobodo, neodvisno od vseh namišljenih, nedomišljenih, izmišljenih, nesmiselnih in ne vem kakšnih še pravil [gl. *Popravopis*], je to v pisanju treh pik na koncu stavka, saj samo on ve, ali ima njegova misel nadaljevanje ali ne.¹⁷

¹⁶ Če bi mi klicaj v tem stavku lektorica popravila v skladu s pravopisnimi pravili [gl. točko 15], bi namesto »... podpisan jaz(!), ji ...« dobili »... podpisan jaz (!), ji ...«, torej združbo kar štirih samostojnih ločil med dvema presledkoma: (!), .

¹⁷ Sicer pa lahko tri pike simbolizirajo tudi kaj abstraktnega, o čemer se v pravila in "pravila" zaverovanim lektorjem, kot kaže, niti sanja ne, npr. vzdih.

Sklep

Za pisca so napake in "napake", ki jih je v svojem članku (ali knjigi) napravil sam, nekaj povsem drugega kot napake, ki mu jih je napravil nekdo drug. In če se mu tuje napake in "izboljšave" zgodijo brez njegove vednosti (kaj šele hotenja!), je vse skupaj toliko huje.

To, kar se je zgodilo z mojim člankom v *Sodobnosti*, pa je zame zelo neprijetno tudi zato, ker v *Popravopisu* kritiziram pravopisce tudi zaradi najrazličnejših nedoslednosti in napak, do katerih je prišlo, ker so pri pisanju slovarskega dela pozabili na lastne zglede iz *Pravil*. Zdaj pa bo po lektoričini zaslugi pozornejši bralec kritike romana *Otroci polnoči*, ki je bral tudi *Popravopis*, kaj lahko mislil, da nisem nič boljši od pravopiscev, saj "sem si premislil" (ne da bi vedel za to!) tako glede pisanja prislovov skupaj in narazen (NA NOVO, NA POL/NAPOL; o tem pišem v *Popravopisu* v odstavkih 478–480) kot glede nadomeščanja besede TVORITI z DELATI (in še česa).

Verjamem, da marsikateremu slovenskemu piscu ustreza, da lahko krivdo za vse objavljene napake (tudi svoje!) vali na lektorje (zato se nad tem, da je lektoriran, ne pritožuje). Meni, ki si upam argumentirano stati za svojimi "napakami" in ki priznam prave napake, kadar jih naredim, pač ne.

Če bi bil moj pisni izdelek objavljen anonimno, bi mi morda bilo vseeno, če kdo v njem kaj spremeni po svoje (in pri tem kaj pokvari), s tem, ko se podenj podpišem, pa hočem prevzeti odgovornost tudi za morebitne (slovnične) napake. Vendar samo svoje, ne tujih.

Če pa bi mi pisanje ne šlo dobro od rok, bi jezikovnega svetovalca, ki bi ga najel (ali bi mi bil dodeljen), rade volje podpisal kot soavtorja.

Zanimivo bi bilo od lektorice *Sodobnosti* izvedeti, kako ve, katere napake in nenavadnosti v besedilih, namenjenih objavi v tej reviji, so narejene namerno in katere ne. Na straneh z leposlovnimi in polleposlovnimi besedili (tudi v številki, v kateri je objavljena moja po lektorsko sfrizirana, pravzaprav razkuštrana kritika) se namreč pojavljajo napake in nesmisli ter nepotrebne, včasih naravnost nemogoče tujke – če samo pomislim na za objavo v *Sodobnosti* "neprimerno" tujko KVALITETEN v moji kritiki! – in čudne neknjižne novote, zaradi katerih jezikovno ozaveščenega bralca tu in tam kar zabolijo oči. Domnevam, da se temu strokovno reče umetniška svoboda, pri tem pa se sprašujem naslednje: če umetnikom (in "umetnikom") pisane besede pripada v *Sodobnosti* popolna umetniška svoboda (k njej seveda spadajo tudi tri pike ali celo klicaji na koncu poljubnega stavka, česar si jaz kdo ve zakaj nisem smel privoščiti), zakaj potem kritiku pravopisa ne pripada vsaj kanček pravopisne (pa tudi izrazne) svobode? Ali pa sploh ne gre za to in je vmes kaj drugega?

P.S.

Tokrat se je vendarle zgodilo, kar bi se lahko že prejšnjikrat in predprejšnjikrat in ... In se bo, upam, tudi prihodnjic in poprihodnjic in ... In to ne le v *Sodobnosti*.

Ta članek ni bil lektoriran!!!!!!

To pa pomeni, da imajo zdaj vsi lektorji tega sveta(?), ki bi se zaradi te kritike utegnili počutiti prizadete, priložnost, da iz mojega besedila izbrskajo vse nenamerne napake in napakice. In če bodo ugotovili, da sem z njimi naredil vsaj približno toliko škode, kot jo slovenščini delajo z vpletanjem neknižnih prvin v leposlovje(?) umetniki in "umetniki" (z nekaterimi lektorji vred), naj se le odzovejo.

Odgovor uredništva

Prispevek gospoda Lenarčiča vsebuje tudi izjavo: "Namen tega javnega protesta je, da bi se slovenski (ali jih kje drugje sploh imajo?) lektorji vsaj malce zamislili nad svojim početjem."

Iskreno upamo, da se bo nad svojim početjem vsaj nekoliko zamislil tudi gospod Lenarčič. Po eni strani se pritožuje, ker mu lektorji popravljajo besedila skladno s *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika* in pravili *Slovenskega pravopisa* (in bi lektorje najraje izgnal ali prepovedal), po drugi strani pa terja, naj se pri popravljanju njegovih (in tudi vseh drugih tekstov) upošteva njegov *Popravopis*, ki – najsi mu je to vseč ali ne – ni priznana norma. Kakor koli to reč obrnemo, je izid jasen: gospod Lenarčič hoče biti edini lektor in poučevalec drugih, edina jezikovna avtoriteta.

Če bi izrazil željo, naj njegovega prispevka ne lektoriramo, bi ga objavili nedotaknjena. Prav v tej številki objavljamo nelektoriran pogovor s Sašem Vugo, ki je izrecno zahteval, naj se lektorica njegovih izjav ne dotakne. Sicer pa velja pri Sodobnosti vse od njene ustanovitve leta 1933 pravilo, da prispevke jezikovno urejamo, saj bi bila sicer slovnična in slogovna podoba nekaterih kakovostnih (kvalitetnih?) prispevkov vse prej kot zadovoljiva.

Da literarna nadarjenost ni nujno povezana s poznavanjem slovničnih pravil, kaj šele z natančnostjo, dokazuje med mnogimi drugimi Nobelov nagrajene Ernest Hemingway, ki je bil skoraj disleksičen. Da, tudi Američani in Angleži imajo lektorje; pri njih se taka oseba imenuje "subeditor". Njegova naloga je, da izsledi in popravi napake in napačne zveze, predvsem pa, da odpravi slogovne okornosti (ne glede na slovnično pravilnost), da se tekst bere bolj tekoče. (Kot "subeditor" je nekaj let pri treh londonskih založbah delal tudi glavni urednik Sodobnosti, zato verjetno ve, o čem govori.)

Jezikovne napake in večje ali manjše površnosti smo sposobni zagrešiti vsi, tudi tisti, ki sicer znamo pisati. Seveda se kdaj zmotijo tudi lektorji (samo papež naj bi bil nezmotljiv – papež in gospod Lenarčič?). Poleg tega ima vsaka dostojna publikacija svoj "hišni stil", ki zahteva poenotenje dovoljenih rab. Kot ugotavlja protestnik, so v *Slovenskem pravopisu* zaimke tipa kdorkoli in katerikoli "razglasili za slabše in jih zato navedli na drugem mestu, v nepoudarjeni

pisavi"; na prvem mestu je torej pisanje narazen, pisanje skupaj je navedeno na drugem mestu, za "tudi", kar pomeni, da je ta oblika – po mnenju avtorjev pravopisa – manj ustrezna. Pri Sodobnosti smo se odločili, da bomo dosledno uporabljali pisanje narazen. Kakršen koli očitek v zvezi s tem bomo vzeli na znanje, ne bomo pa na željo vsakega sodelavca posebej spreminjali hišnega stila.

Predvsem pa ne bomo resno jemali zahtev sodelavca, ki ne zna biti dosleden. Tako na primer Simon Lenarčič pred tremi pikami ne bi želel presledka, čeprav to pravopisna pravila jasno zahtevajo (stične tri pike pomenijo izpust besedila, gre torej za neskladenjsko rabo tega ločila, edino končno ločilo, ki se piše nestično, pa so tri pike). In kaj je "praktični razlog"? Avtor ne želi, da bi mu računalnik tri pike ali del okrajšave "vrgel" v naslednjo vrsto, njemu pa se ne da vedno znova iskati treh tipk, ki v programu Word pomenijo ukaz za nedeljivi presledek! Sicer pa tri pike v natisnjeni knjigi ali reviji nikoli ne "padejo v naslednjo vrsto" – take stvari se popravijo pri korekturah.

In potem: Simon Lenarčič priznava, da je presledek pred oklepajem, v katerem je vprašaj oziroma klicaj, torej (?) ali (!), povsem v skladu s pravopisnimi pravili, sam pa to piše stično zaradi "estetskih razlogov"! Na eni strani torej zagrizeno sledi pravopisnim pravilom (in pri tem izkazuje neverjetno natančno poznavanje vseh mogočih pravil in slovarskih predlogov), na drugi pa v več primerih ta pravila brez predsodkov krši, ker se mu zdi nekaj bolj estetsko ... Enako namreč tudi okrajšavo za "tako imenovani" vselej piše brez presledka, čeprav dobro ve, da bi jo "po pravopisnih *Pravilih* moral pisati narazen". Razlogi za to so tudi v tem primeru "praktične in estetske narave". Če avtor trdi, da si pravopisnih pravil ne sme razlagati vsak po svoje, bi to po najbolj preprosti logiki moralo veljati tudi zanj.

Ampak zanj očitno veljajo druga pravila – tista, ki si jih postavi sam. Med lektorski popravki, nad katerimi se razburja, je sprememba povratno svojljnega zaimka **svoj** v osebne **moj**. Po njegovem to ni sporno, je pa nepotrebno. No, nam se je zdelo potrebno – predvsem zato, da bi se izognili dvoumnosti, saj se v dolgi in zapleteni povedi bralec skoraj izgubi. Zaradi nejasnosti in dvoumnosti v povedi: "V *Otrocih polnoči* sem našel še nekaj potrditev popravopisnih mnenj in dognanj, npr. tega, da bi bilo treba zapostavljeni pristavek BABA v imenu ALI BABA" [gl. *Pripovedke iz Tisoč in ene noči* založbe Devin] pisati z malo začetnico [gl. *Popravopis: Je paša Ali Ali paša ali Alipaša?*] se je lektorici zdela sprememba kazalnega zaimka **tega** v **to** povsem umestna. Če se njegov **tega** ne nanaša na **potrditev**, ampak na **mnenj in dognanj**, bi moral uporabiti **teh**, če pa naj bi šlo za eno samo dognanje, bi se stavek moral glasiti "mnenj in dognanj, npr. dognanja". Avtor sam mogoče nejasnosti ne zaznava; z njo je soočen bralec, ki stavka ni napisal in zato prvi hip ne ve, kako naj ga razume. Nejasnost pa je, kot vsi vemo, ena od temeljnih slogovnih šibkosti.

In naprej: Simon Lenarčič se pritožuje, da mu je lektorica spremenila **kvaliteten** v **kakovosten**. Glede na to, da tudi sam daje prednost domačim besedam, se mu po mnenju urednika ni zgodila vnebovpijoča krivica. To velja tudi za spremembo **ki se tičejo** v **glede na**. Besedna zveza **ki se tiče** je od nekdaj veljala za nelepo in

slogovno nezaželeno. Novi *Slovenski pravopis* je sicer ne prepoveduje (dodaja pa ji kvalifikator knjižno pogovorno), ampak kot je ugotovil gospod Lenarčič, novemu pravopisu ne kaže povsem zaupati. Ker je njegovo besedilo napisano skrbno in lepo, se je lektorici ta zveza zdelo neprimerna.

Besedna zveza **prisotnost nepotrebnih srbohrvatizmov** je bila spremenjena v **nepotrebnih srbohrvatizmih** zato, ker je prisotnost v tem primeru zelo izrazito mašilo (predvsem pa se prisotnost, meni glavni urednik, po slovensko lepše reče navzočnost). Ugovor gospoda Lenarčiča zoper spremembo **prekrstitve v poimenovanje in preimenovanje** je za poznavalca zgodovine, geografije, antropologije itd., kakršen je gospod Lenarčič, že kar presenetljiv. V romanu *Otroci polnoči* gre za muslimanski svet, zato se je izraz **prekrstiti** lektorici zaradi temeljnega krščanskega pomena zdel manj ustrezen kot njen nevtralni popravek. Da je prevajalec glavnemu junaku dal novo ime, je jasno iz Lenarčičevega sobesedila, zato se lektorici ni zdelo sporno uporabiti izraza **poimenovati** in se tako izogniti ponavljanju. **Novota** je postala **novost** zato, ker *Slovenski pravopis* razlaga novoto tudi kot neologizem, kar pomeni jezikovno novost. Ker je v zapisu gospoda Lenarčiča jasno, da gre za jezikovno in ne kakšno drugo novost, je lektorica **jezikovno** izpustila.

Kot je ugotovil že gospod Lenarčič, je v slovenščini boljše stopnjevanje pridevnika z obrazili, zato po presoji lektorice (pravice do presoje ji pač ni mogoče odrekati) par bolj – bolj tokrat ni bil tako izrazit, zato je **bolj sočno** spremenila v **sočnejše**. Kar zadeva (kar se tiče?) spremembe **vkjučena v zajeta**, običajno vključujemo naprave, vendar se je ta izraz brez potrebe razširil in izrinil ustrežnejša poimenovanja za posamezne dogodke in pojave. Tudi tu *Slovenski pravopis* ni dosleden in ga marsikje dopušča. Toda zakaj ga v tako skrbno napisanem besedilu, kot je Lenarčičevo, ne bi nadomestili z manj vprašljivim?

Sprememba **delanje besed v tvorjenje besed**: v slovenski slovnici nimamo delanja besed, ampak besedotvorje, novotvorbe itd. In še popravek **dosedanji v dotedanji** (tega je dodala korektorica) – glede na to, da avtor govori o obliki v *Slovenskem pravopisu*, se je zdelo edino logično, da lahko pravopisci sklenejo nadomestiti le in samo dotedanjo *pravopisno* obliko. Predelava zveze **prevod Otrok polnoči v prevod romana Otrok polnoči** pa je nepazljivost, za katero se lektorica opravičuje; **Otrok** bi morala popraviti v **Otroci**, toda, kot najbrž ve tudi gospod Lenarčič, *errare humanum est*. **Žal je splavala po vodi ... v Žal je splavala po vodi**: misel je zvenela kot sklenjena, od tod pomislek o treh pikah.

S kakšne vrste logiko operira gospod Lenarčič, je najbolj razvidno iz dveh njegovih izjav: prvič, da si zaradi brezhibnega teksta zasluži dodaten tisočak honorarja, drugič da je v sicer "brezhibnem" tekstu zagrešil dve vsebinski napaki, ki ju pa lektorica ni izsledila. Ker druga izjava demantira prvo, nismo povsem prepričani, da si zasluži kakršen koli dodatek. Mogoče pa nam je za dodatni tisočak pripravljen zaupati, kateri dve vsebinski napaki je zagrešil!

Evald Flisar, *glavni urednik*, Alenka Juvan, *lektorica*, Katja Klopčič, *pomočnica glavnega urednika in korektorica*